

ПРИКАЗ

УДК 376.1-056.26/.36-053.2(049.3)
DOI: <https://doi.org/10.22182/sp..12018.6>

СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
број 1/2018.
vol. 53.
стр. 99-102.

Приказ

Уна Костадиновић Дишовић*

Приказ научне монографије:
**Саша Степановић,
ИНКЛУЗИЈА,
Суматра издаваштво,
Шабац, 2018**

Рукопис монографије под називом *Инклузија*, аутора др Саше Степановића, написан је на 228 страна без литературе и

прилога, док укупан број страна монографије износи 340. Чине га две узајамно повезане целине: Теоријски приступ проблему и Истраживачки део. На крају рукописа дат је богат списак коришћене литературе, као и прилози.

Теоријски приступ проблему подељен је у седам поглавља: 1. Схватање и развој идеје о образовању ученика са сметњама у развоју, 2. Карактеристике и потребе ученика са сметњама, 3. Организација наставе у школама за образовање ученика са сметњама у развоју и образовање ученика са сензорним сметњама, 4. Организација наставе у редовним школама и квалитет инклузивног образовања, 5. Потребе ученика са сензорним сметњама и материјално-технички услови школе, 6. Комуникација у настави и проблеми ученика са сензорним сметњама и 7. Тешкоће у образовању ученика са сметњама у редовним школама.

Полазећи од наведених принципа, др Саша Степановић у монографији *Инклузија* раз-

* unakostadinovic@gmail.com.

матра настанак и развој идеје о инклузивном образовању, истичући његов значај у контексту друштвених промена и указујући на бројне баријере које стоје на путу његове пуне примене. Аутор има јасан и недвосмислен став према укључивању деце са сметњама у развоју у наставу редовних школа. Наиме, доношење добрих закона не значи истовремено и спровођење инклузије и обезбеђивање адекватних услова образовања који би одговарали сваком појединцу, а посебно не промену става појединца према особама са сметњама у развоју. Стога, аутор монографије сматра да је неопходно заузимање друге перспективе, перспективе која подразумева да свако буде спреман да прихвати за равноправног и вредног члана друштва особу која се у нечему разликује од осталих, затим ако се сваком појединцу обезбеде услови у којима ће моћи да развија све своје потенцијале и да на себи својствен начин допринесе добробити заједници у целини.

Истраживачки део обухвата три дела. У првом делу дефинисан је проблем истраживања са циљевима и задацима истраживања, приказана је методологија истраживања од формирања и описа узорка, мерних инструмената до организације и тока истраживања. Други део представља приказ и интерпретацију резултата, док су у трећем делу дата закључна

разматрања са педагошким импликацијама.

Рукопис монографије представља оригиналну научну синтезу у којој аутор приказује резултате спонтаног истраживања, али и истраживања вршених у Србији и свету, дајући нови квалитет кроз јединство најсавременијих знања досадашњих концепција и приступа у образовању деце са сензорним сметњама. Подаци о учесталости сезонних сметњи, сметње чула вида (слепоћа и слабовидост), сметње чула слуха (глувоћа и наглувост), које даје WHO, 2012 (360 милиона људи широм света са дефицитом слуха и 285 милиона људи са поремећајима вида), потврђују значај и озбиљност проблема којим се аутор бавио.

У оквиру теоријског приступа проблему, аутор указује на значајне етапе у развоју система образовања ученика са сензорним сметњама указујући уједно и на промене које су се дешавале на пољу мењања односа друштва према особама са сметњама и тешкоћама у развоју, па самим тим и према особама са сензорним сметњама. Посебан акценат је стављен на инклузивно образовање, односно на хуманистички приступ у васпитању и образовању, уз уважавање човека и детета као целовитог бића.

Аутор даље анализира улогу чула, посебно чула вида и слуха, као и последице

оштећења за целокупни развој личности. Указује да се највише информација о спољашњем свету управо добија путем сензорних утисака и да је човек психички живот у великој мери саздан од утисака који потичу из његових чула. И управо чињеница да се чулом слуха и вида прима и до 85% информација, потврђује изузетну улогу чула слуха и вида у обликовању и развоју човека. Стога недостатак, или оштећење доводи до поремећаја координације психичких функција човека, успорава динамику уредног развоја, или га преусмерава у другом правцу, зависно од чула које је оштећено, степена оштећења, као и од етиологије која га је изазвала. Аутор указује да су последице по развој личности пропорционалне степену оштећења и што је степен оштећења већи, то су и последице сложеније. Зато аутор упознаје читаоца са класификацијама сензорних сметњи и то са аспекта степен оштећења, као и са аспекта образовних потенцијала. Даје приказ актуелних модела образовања кроз критичку анализу специфичности образовања у специјализованим образовно-васпитним установама, до образовања у редовним школама уз примену мера посредне и непосредне додатне подршке у оквиру инклузивног модела образовања.

Други део монографије представља приказ истраживачких резултата којима је аутор др

Саша Степановић употпунио теоријски приступ о могућностима имплементације инклузивног образовања ученика са сензорним сметњама и баријерама са којима се суочавају приликом образовања у редовним разредима. У погледу организације наставе, резултати показују да се негује традиционални приступ и да је настава још увек сиромашна по примењиваним методама и облицима рада, да доминира доцентна позиција наставника уз најучесталију примену фронталног облика рада и монолошке методе, док се примена иновативних метода учења и других врста наставе, налази још увек у експерименталној фази.

Аутор закључује да и поред законског утемељења инклузивног образовања, пракса указује на то да се правни акти не морају примењивати, или да се примењују на различите начине. Истраживање је показало да и након десет година од доношења Закона, редовне школе још увек нису адекватно припремљене за имплементацију инклузивног образовања. Међутим, охрабрује спремност наставника да раде на прилагођавању постојећих услова рада у одељењу и проширују компетенције неопходним знањима и вештинама.

Рукопис монографије *Инклузија*, аутора др Саше Степановића базиран је на научној

грађи која представља резултат савремених научних концепција и истраживања. Путем критичке анализе улоге многобројних индикатора неопходних за реализацију инклузије, посебно у процесу образовања, аутор је указао на предности инклузивног модела, али и на идентификоване баријере, што отвара ново поље за даља истраживања, али уједно представља и добру основу за унапређивање и развијање инклузивне културе и инклузивне праксе.

С обзиром на то да су у свету ретка педагошко – дидактичка истраживања која посебно разматрају образовање деце са сензорним сметњама, а да у нашој средини није било сличних анализа, презентовани емпиријски налази могу бити вредан извор информација за оне који су заинтересовани за другачије приступе и промишљања о проблему инклузије и образовања уопште. Поред несумњивог теоријског, монографија има и практичан значај јер с једне стране, указује на негативне аспекте организације наставе у редовним школама који могу бити препрека у процесу образовања деце са сензорним сметњама а с друге стране скреће пажњу на постојање једног не само педагошког проблема, већ и важног друштвеног питања.

